

Z Einsteina vznikl divadelní zázrak

Lubomír Mareček

MF DNES (20. ledna 2008)

Einsteinova slavná teorie relativity mnohým laikům splývá s nezáživným školním učivem. Pražský režisér Jiří Havelka novou inscenací **Indián v ohrožení** v brněnském HaDivadle dokázal, že suchopárná fyzika, studený vesmír a nevyzpytatelný čas nemusí být kategorie odtažité ani umělecky.

Z Einsteinova objevu stvořil mimořádně zábavné a zároveň hloubavé představení.

Kmenový režisér Ypsilonky, který nedávno bodoval v anketě Divadelních novin s podobně koncipovanou hříčkou Černá díra, hodinový opus didakticky rozlomil na dvě rovnoměrně části.

Zpočátku si divák vyslechne přednášku s názorně demonstrovaným pojetím prostoru, v němž je čtvrtým rozměrem čas. Ve více či méně rozverných výstupech přednášejícího, který je v podání nemožně postrojeného Cyrila Drozdy zaníceným, ale povýšeným vědátorem, si osvěžíte, jak fungují zákony setrvačnosti, síly, akce a reakce.

Havelka své publikum nenásilně přivede k tomu, jak do Einstenových úvah vstoupilo světlo.

Před velkou počmáranou tabulí a se šesticí figurantů vyzbrojených jen baterkami dokáže, že naše pozemské představy jsou vázané na konvenční vidění.

A pak Havelka přednášku překloupí do divadelní reality. Školní tabule se rozestoupí a příběhy šestice cestujících s einsteinovsky rozježenými hřívami ve vlakovém vagonu ukážou nejeden paradox ve vnímání světa kolem nás. Časové roviny Havelka později prudce stříhá a přeskupuje.

A tak může zloděj s ukradeným kufrem opravdu v podivné smyčce zezadu doběhnout průvodčího, který ho pronásleduje. Je zřejmé, že lehké slovní zaškobrtnutí, opožděný nástup některého z herců může totálně zbourat úžasné iluze, jejichž je Havelka strůjcem i hybatelem.

A právě přesně šlapající timing (byť při premiéře místy skřípnul) má maximální podíl na úspěšném vyznění celého večera. Tady nejde o hluboké herecké výkony, jako spíš o umění říct svoji repliku včas. Havelka inscenaci korunuje efektním a silným finále.

Před publikem se rozevře světelný laserový tunel, který je ilustrací vesmírného nekonečna, moodyovskou cestou na druhý břeh nebo i biblickou demonstrací stavu, kdy tady všude bylo prázdno a nad vodami se vznášel pouze boží duch.

HaDivadlo v posledních sezonách stagnovalo. Podobnou inscenaci, která publikum znovu přesvědčí, že tady umí zajímavé divadlo, potřebovali HaDi už jako sůl. Indián v ohrožení je výtečný kus, který nutí maximálně zapojovat představivost a přehodnocovat pojetí třírozměrného světa. Je to v pravém slova smyslu divadelní zázrak. Naplňuje, posunuje i proměňuje to, co je na divadle pro jeviště i hlediště nejdůležitější - bezbřehou Imaginaci.